The Greek Review of Social Research

Vol 33 (1978)

33-34

Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η αυτοδιάθεση των λαών: Θεωρία και πράξη της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών κατά τη δεκαετία του '60

Κλ. Σ. Κουτσούκης

doi: [10.12681/grsr.322](https://doi.org/10.12681/grsr.322)

Copyright © 1978, Κλ. Σ. Κουτσούκης

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Κουτσούκης Κ. Σ. (1978). Τα ανθρώπινα δικαιώματα και η αυτοδιάθεση των λαών: Θεωρία και πράξη της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών κατά τη δεκαετία του '60. *The Greek Review of Social Research*, 33, 413-422. <https://doi.org/10.12681/grsr.322>

τά ανθρώπινα δικαιώματα καί ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν

Θεωρία καί πράξη τῆς ἐλληνικῆς ἐξωτερικῆς
πολιτικῆς στὸν Ὀργανισμό Ἠνωμένων Ἐθνῶν
κατὰ τὴν δεκαετία τοῦ '60

Ἔρευνα βασισμένη
σέ κείμενα ἐπίσημα τοῦ ΟΗΕ*

τοῦ
Κλ.Σ. Κουτσούκη, Ph.D.

*Ἡ ἔρευνα αὐτὴ εἶναι μέρος ἐργασίας τοῦ
συγγραφέα γύρω ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ ἐξωτερικὴ
πολιτικὴ στὸν ΟΗΕ, πού δὲν ἔχει
συμπληρωθεῖ ἀκόμα.

1. εἰσαγωγικά

«Ἡ Ἑλλάδα, ἡ ὁποία ἔχει μακρὰ ἱστορία ἀγῶ-
νων γιὰ τὴν ἐλευθερία καί τὴν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέ-
πεια, τὴν αὐτοδιάθεση καί τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία,
θὰ συνεχίσει νὰ δίνει ὁσηδήποτε ὑποστήριξη μπορεῖ
γιὰ κάθε ἐποικοδομητικὸ καί δίκαιο μέτρο, πού θὰ
διασφάλιζε τὴν παγκόσμια ἀποδοχὴ τῶν ἀρχῶν,
ἰδεωδῶν καί ὑψηλῶν ἀξιών τοῦ πολιτισμοῦ μας.»¹

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Ἕλληνας ἀντιπρόσωπος
στὰ Ἠνωμένα Ἐθνη, στὴν ἀρχὴ τῆς δεκαετίας τοῦ
'60, ἐπαναλάμβανε γιὰ πολλοστὴ φορὰ τὶς ἀρχές καί
τὶς πεποιθήσεις τῆς Ἑλλάδας στὴν ὑπόθεση τῆς
ἀπελευθέρωσης τῶν λαῶν ἀπὸ τὸν οἰονόητοτε ξε-
νικὸ ζυγὸ. Νωπὴ ἦταν ἄλλωστε ἡ πικρὴ τῆς ἐμπει-
ρίας ἀπὸ τὸν ὑπερδεκαετὴ ἀγῶνα γιὰ τὴν ὑπόθεση τῆς
Κύπρου.

Τέτοιες ἐπίσημες δηλώσεις, ὅπως ἡ παραπάνω,
καθὼς καί ἡ υἱοθέτηση ἄλλων παρόμοιων διακηρύ-
ξεων γιὰ τὰ δικαιώματα τῶν λαῶν ἀποτελοῦν, θὰ λέ-
γαμε, τὶς γενικὲς γραμμὲς ἢ τὴ «γενικὴ πολιτικὴ»
τῆς χώρας. Παράλληλα, ἡ θέση τῆς Ἑλλάδας πάνω
σὲ συγκεκριμένα θέματα ἐφαρμογῆς τῶν γενικῶν
ἀρχῶν καί διακηρύξεων σύμφωνα ἢ ὄχι μὲ τὶς ἐπί-
σημες δηλώσεις τῆς συνιστοῦν τὴν «περιπτωσιακὴ»
πολιτικὴ.

Σκοπὸς τῆς σύντομης αὐτῆς ἔρευνας εἶναι νὰ
ἀντιπαραθέσει τὴ «γενικὴ» στὴν «περιπτωσιακὴ»
πολιτικὴ καί νὰ καταδείξει ἔτσι τὴ «συνέπεια» πρὸς
ἢ τὸ βαθμὸ «ἀπόκλισης» ἀπὸ τὶς διακηρυγμένες ἀρ-
χές στὴν περίοδο 1960-68, ὅπως ἡ πολιτικὴ αὐτὴ
ἐκφράστηκε μέσα στὸν Ὀργανισμό τῶν Ἠνωμένων
Ἐθνῶν. Σὲ περίπτωσι ἀπόκλισης, τὸ ἐρώτημα πού
ἀνακύπτει εἶναι: ποιοὶ εἶναι οἱ λόγοι στὴ συγκεκρι-
μένη περίπτωσι πού ἐπέβαλαν μιὰ τέτοια διαφορο-
ποίηση τῆς γενικῆς πολιτικῆς. Ἡ ἀπάντησι σ' αὐτὸ
δὲν εἶναι εὐκόλῃ. Γιὰ νὰ προσεγγίσουμε κάπως μιὰ
ἐξήγησι στὸ φαινόμενο τῆς «ἀπόκλισης», ξεκινᾶμε
ἀπὸ τὸ πραγματικὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἑλλάδα ἀνηκεῖ
στὴ Δυτικὴ Συμμαχία καί εἰδικότερα στὸ ΝΑΤΟ.
Συνεπῶς, μιὰ μικρὴ χώρα, μέλος τοῦ ΝΑΤΟ, δὲν
μποροῦσε παρά νὰ ἀκολουθῇ τὶς ἐπιταγές τῆς
Συμμαχίας ὡς ἓνα βαθμὸ.

Ἀσφαλῶς, ἡ πίεσι τῆς Συμμαχίας ποικίλλει
ἀπὸ θέμα σὲ θέμα. Εἶναι μικρότερη σὲ θέματα λιγό-
τερο «πολιτικά» ἢ «οὐδέτερα» καί μεγαλύτερη ὅταν
εἶναι περισσότερο πολιτικά. Εἰδικότερα, στὶς περι-
πτώσεις πού οἱ ἰδεολογικοὶ συνασπισμοί—μὲ τὸν
ἀριθμὸ τῶν ψήφων κατὰ τὴν ἔκβασι τῶν συζητή-
σεων μέσα στὸν ΟΗΕ—θέλουν νὰ ἐπιδείξουν τὴν
ἰδεολογικὴ συνοχὴ ὁ καθένας τῆς δικῆς του παρά-
ταξης.

Γιὰ νὰ καταδειχθεῖ ἂν ἡ Συμμαχία ἐπηρέασε τὴ

1. UN General Assembly Official Records (στὴ συνέχεια θὰ
ἀναφέρεται μὲ τὰ ἀρχικά GAOR), 1960, σ. 10.

στάση τῆς Ἑλλάδας, ἀντιπαραθέτομε τή στάση τῆς Ἑλλάδας σ' αὐτή τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν (ΗΠΑ) σέ θέματα ἀποαποικιοποίησης καί ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἐτσι, θά φανεῖ ἡ δύναμη ἀντίστασης ἐνός μικροῦ μέλους τῆς Συμμαχίας ἡ τῶν περιθώρια ἐλευθερίας του ἀπέναντι στίς θελήσεις καί τίς ἐπιταγές τῆς ἡγεσίας τῆς Συμμαχίας. Τό παρασκήνιο καί οἱ ἄμεσες ἡ ἔμμεσες πιέσεις πού ἀσκοῦνται πάνω σέ μιὰ μικρή χώρα, ὅπως ἡ Ἑλλάδα, δέν ἐρευνῶνται ἐδῶ. Ἐξετάζουμε τήν τελική συμπεριφορά τῆς Ἑλλάδας κατά τήν ψηφοφορία.

Βέβαια, ἡ στάση τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας τῆς χώρας κατά τήν ἐξεταζόμενη περίοδο δέν ἦταν ἡ ἴδια ἀπέναντι στό ΝΑΤΟ ἢ τίς ΗΠΑ. Τοῦτο ὀφείλεται στίς ἀλλαγές τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, πού σημειώθηκαν ἀπό τό 1963 καί μετά. Χωρίς νά ἐρευνᾶται ἐδῶ τό θεωρητικό θέμα τῆς συσχέτισης τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας ἡ τῶν ἀλλαγῶν της μέ τήν ἐξωτερική πολιτική τῆς χώρας, γίνεται προσπάθεια νά συνδυασθοῦν οἱ θέσεις τῆς Ἑλλάδας κατά τήν ψηφοφορία στόν ΟΗΕ τόσο μέ τίς θέσεις τῶν ΗΠΑ ὅσο καί μέ τίς ἀλλαγές στήν πολιτική μας ἡγεσία, ὅπως τήν πτώση τῆς Δεξιᾶς τό 1963, τήν ἀνοδο τοῦ Κέντρου τό 1964 καί τήν ἐπιβολή τῆς δικτατορίας τό 1967.

2. γενική πολιτική: οἱ ἐπίσημες διακηρύξεις

Στά πλαίσια τῆς «γενικῆς πολιτικῆς», ὅπως τήν καθορίσαμε παραπάνω, ἡ Ἑλλάδα πῆρε βασικά τίς ἀκόλουθες θέσεις:

α. Στῇ Γενικῇ Συνέλευση τῆς 15ης περιόδου ὑποστήριξε τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1514 (XV), γνωστή σάν «ἡ διακήρυξη ἀπονομῆς ἀνεξαρτησίας στίς χώρες καί τοὺς λαοὺς κάτω ἀπὸ ἀποικιακὸ ζυγόν». Μέ τήν ἀπόφαση αὐτὴ ἡ Γενικὴ Συνέλευση τόνιζε τὴ σπουδαιότητα καί τὴν ἀναγκαιότητα τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν ἀποικιακῶν λαῶν καί διεκήρυξε ὅτι «ἡ ὑποταγὴ λαῶν κάτω ἀπὸ ξένη κυριαρχία καί ἐκμετάλλευση ἀποτελεῖ στέρηση τῶν θεμελιωδῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καί συνάμα ἐμπόδιο στὴν προαγωγὴ τῆς παγκόσμιας εἰρήνης καί συνεργασίας».²

β. Σχετικὰ μέ τὰ ἐδάφη κάτω ἀπὸ κηδεμονία, ἡ Ἑλλάδα ὑποστήριξε τὸ Σχέδιο τῆς Τέταρτης Ἐπιτροπῆς, πού καθόριζε τίς κατευθυντήριες ἀρχές, οἱ ὁποῖες ὀρίζουν πότε ὑπάρχει ὑποχρέωση γιὰ τὴ Διοίκηση νὰ διαβιβάζει στὸν Ὀργανισμὸ πληροφoρίες σχετικὰ μέ τὴν κηδεμονευόμενη περιοχή, ὅπως ἐπιτάσσει τὸ ἀρθρο 73 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη τοῦ ΟΗΕ. Σχετικὰ εἶναι ἡ ἀπόφαση ἀριθ. 1535 (XV) γιὰ τὴν παροχὴ πληροφοριῶν ἀναφερομένων στίς πολιτικές συνθήκες.

Ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ὑποστηρίχθηκε ἀκόμα ἡ ἀπόφαση ἀριθ. 1607 (XV), ἡ ὁποία ζητοῦσε ἀπὸ τὸ Γενικὸ Γραμματεῖα τοῦ Ὀργανισμοῦ νά ἱδρύσει κέν-

τρα πληροφοριῶν σέ διάφορα τέτοια ἐδάφη, ὅπως τὴν Ταγκανίκα, Ρουάντα Οὔρουντι, Νέα Γουινέα κτλ. Ζητοῦσε ἐπὶ πλεόν ἀπὸ τὸ Γενικὸ Γραμματεῖα νά ἀναλάβει τὴν ἐκδόση καί τὴν εὐρύτατη κυκλοφορία σὲ ὅλες τίς ὑπὸ κηδεμονία περιοχὲς τῶν ἐπιστῆμων διακηρύξεων γιὰ αὐτοδιάθεση ὅλων τῶν ἀποικιακῶν χωρῶν καί λαῶν.³

Γιὰ τὴν ἀνάπτυξη οἰκονομικῶν συνθηκῶν στὰ ἐδάφη ὑπὸ κηδεμονία, ὑποστήριξε τὴ σχετικὴ ἀπόφαση ἀριθ. 1537 (XV). Λίγο ἀργότερα ψηφίστηκε καί ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἡ ἀπόφαση ἀριθ. 1654 (XVI), πού τόνιζε ἐμφαντικὰ ὅτι ἡ ἀνισότητα, ὡς πρὸς τὴν πολιτική, κοινωνική, οἰκονομική ἡ ἐκπαιδευτική προπαρασκευή, δέν θάπρεπε ποτέ νά ἀποτελεσε πρόσχημα, ὥστε νά καθυστερήσει ἡ ἀπόδοση τῆς ἀνεξαρτησίας σέ μιὰ χώρα.⁴ Ἡ ἀπόφαση ἀριθ. 1534 (XV) πρόβλεπε τὴν ἐκπαίδευση τῶν ἐντοπίων καί τὴ δημιουργία τεχνικῶν στελεχῶν στὰ ὑπὸ κηδεμονία ἐδάφη, ἐνῶ ἡ ἀπόφαση ἀριθ. 1698 (XVI), πού ψηφίστηκε καί ἀπὸ τίς δύο ὑπερδυναμείες ΕΣΣΔ-ΗΠΑ, συνιστοῦσε τὴν ἐνθάρρυνση, καί ἐνίσχυση ὑποτροφίῶν γιὰ τὴν ἐκπαίδευση τῶν ἐντοπίων.⁵

Ὑποστήριξε ἀκόμα τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 1956 (XVII) πού ἀναφέρεται στίς κηδεμονευόμενες χώρες, οἱ ὁποῖες ἀρνοῦνται νά συνεργασθοῦν μέ τὴν Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς διακήρυξης τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἀποικιακῶν λαῶν, καί τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 2189 (XXI), ἡ ὁποία κατεδίκασε τὴν πολιτικὴ ὀρισμένων χωρῶν στὰ ὑπὸ κηδεμονία ἐδάφη.⁶

γ. Ἀναφορικά μέ τὴν ἐπικράτηση τῆς ἀρχῆς τοῦ σε바σιμῶν τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἔγινε δεκτὴ ἡ πρόταση τῆς Ἑλλάδας στὴν τρίτη Ἐπιτροπὴ καί ψηφίστηκε ὁμόφωνα ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέλευση ἡ ἀπόφαση ἀριθ. 1841 (XVII), ἡ ὁποία καλοῦσε ὅσα μέλη τοῦ Ὀργανισμοῦ δέν ἦταν νά γίνουν μέλη τῆς Συνθήκης τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων νά βοηθήσουν τὸ Γενικὸ Γραμμ. ἔα στὴν κατάργηση τῆς ἀνθρώπινης δουλείας.⁷

Μιά ἄλλη πρόταση τῆς Ἑλλάδας, πού τὴν ὑπέβαλε μαζί μέ τὴ Γουατεμάλα καί ἐνσωματώθηκε στὴν ἀπόφαση ἀριθ. 1776 (XVII), καλοῦσε τὸ Οἰκονομικὸ καί Κοινωνικὸ Συμβούλιο νά ὑποδείξει στὴν Ἐπιτροπὴ Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων νά μελετήσει τὰ κατάλληλα μέτρα γιὰ τὴν προαγωγὴ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.⁸ Παράλληλα, μαζί μέ τὴν Ἰαπωνία ὑπέβαλε σχεδὸν ἀπόφαση στὴν Τρίτῃ Ἐπιτροπὴ, πού ἔγινε δεκτὸ ὁμόφωνα ἀπὸ τὴ Γενικὴ Συνέλευση, ὡς ἀπόφαση ἀριθ. 2180

3. GAOR, ὅπ. παρ., σσ. 450-454.

4. Yearbook 1961, σσ. 55-60 καί DOC. A/C.3/L.366.

5. Yearbook 1960, σσ. 449-450, 508-509, 518-522 καί 524.

6. Yearbook 1964, σσ. 446-447, καί Yearbook 1966, σσ. 558-559.

7. DOC. A/C.3/L.1055, Yearbook 1962, σσ. 346-347.

8. Yearbook 1962, σ. 352 καί Yearbook 1960, σσ. 498-499.

2. GAOR, ὅπ. παρ., σσ. 48-49.

(XX). Η απόφαση συνιστούσε την παραπέρα μελέτη του σχεδίου της Σύμβασης 'Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.⁹

Επίσης, μαζί με την Ουγγαρία υπέβαλε στην ίδια Επιτροπή σχέδιο απόφασης για τον περιορισμό των φυλετικών διακρίσεων, ενώ πολύ πριν είχε ψηφίσει παρόμοια απόφαση σχετικά με τις φυλετικές διακρίσεις στα υπό κηδεμονία έδαφη [άρθρ. 1536 (XVI)].¹⁰

Πιο πρόσφατα, η Ελλάδα υποστήριζε τη Συνθήκη των Οικονομικών, Κοινωνικών, 'Εκπολιτιστικών Δικαιωμάτων και τη Διάσκεψη των Δικαιωμάτων του Πολίτη που συγκλήθηκε στην Τεχεράνη από τις 22 'Απριλίου ως τις 13 Μαΐου 1968 (έλαβαν μέρος 84 χώρες). Η διάσκεψη αυτή μαζί με την Επίσημη Διακήρυξη ξηγήφισε άλλα είκοσι τέσσερα (24) σχέδια που όλα μαζί υιοθετήθηκαν από τη Γενική Συνέλευση και ένωματώθηκαν στην απόφαση άριθ. 2442 (XXII).¹¹

Το πρόβλημα των προσφύγων: Θά πρέπει εδώ να σημειωθεί ιδιαίτερα ότι ένα διεθνές θέμα για το οποίο η Ελλάδα έδειξε ειδικό ενδιαφέρον και μάλιστα απέφρασε πολλή ενεργητικότητα. είναι το πρόβλημα των προσφύγων.

Για την Ελλάδα, βέβαια, το θέμα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένου ότι απασχολεί την ίδια επί δεκαετίες, όπως το πρόβλημα με τους πρόσφυγες της Μ. 'Ασίας, με τους πρόσφυγες της Ρωσίας και της Ρουμανίας, με τους πρόσφυγες της Αιγύπτου, με τους πρόσφυγες του ανταρτοπολέμου που κατέφυγαν στις κομμουνιστικές χώρες. 'Υπάρχει ακόμη σήμερα το πρόβλημα των προσφύγων της Κύπρου κι ακόμα των όμογενών της Τουρκίας (Κωνσταντινούπολη).

Σε ένδειξη του ενδιαφέροντός της για τους πρόσφυγες αλλά και της σταθερής πολιτικής της πάνω στο θέμα αυτό, η Ελλάδα ειδικότερα:

(α) Συνέχισε, κατά τη δεκαετία που εξετάζουμε εδώ, να αντιπροσωπεύεται στην 'Εκτελεστική 'Επιτροπή του προγράμματος του 'Αρμοστή των 'Ηνωμένων 'Εθνών για τους πρόσφυγες.¹²

(β) Στην τρίτη 'Επιτροπή της δεκάτης πέμπτης Συνόδου υποστήριξε ότι θά έπρεπε να καθιερωθεί ένα «Παγκόσμιο Προσφυγικό 'Ετος» για τους εξής σκοπούς: 1) Νά ενθαρρύνει πρόσθετες οικονομικές εισφορές από κυβερνήσεις, έθελοντικούς οργανισμούς, κτλ. 2) Νά έλκύσει το ενδιαφέρον γύρω από το προσφυγικό πρόβλημα, 3) Νά ενθαρρύνει ακόμη την άνευρεση πρόσθετων ευκαιριών για μόνιμες λύσεις στο θέμα των προσφύγων, όπως είναι ο έκούσιος επαναπατρισμός, ή επανεγκατάσταση ή άπορ-

ρόφηση πάνω σε καθαρά ανθρωπιστικές βάσεις και πάντα μετά την έλεύθερα έκφρασμένη επιθυμία των ίδιων των προσφύγων.¹³

(γ) Έλαβε μέρος στο «Παγκόσμιο Προσφυγικό 'Ετος» μαζί με άλλες 97 χώρες. Η απόφαση που υποστήριξε και η Ελλάδα, άριθ. 1562 (XV), εξέφραζε την έλπίδα ότι όλοι οι λαοί θά λάβουν ύπνη τους το πρόβλημα των προσφύγων και την ανάγκη για συνεχείς και σταθερές προσπάθειες για μιά όριστική λύση.¹⁴

(δ) Έλαβε μέρος στα συνέδρια τά σχετικά με την κατάσταση και τό νομικό καθεστώς των προσφύγων καθώς και τη διεθνή προστασία τους. 'Υπέβαλε ενδιαφέροντες τροποποιήσεις στο Πρωτόκολλο σχετικά με την ίθαγένεια των προσφύγων και προσχώρησε σ' αυτό τό 1967.¹⁵

(ε) Βοήθησε αδιάλειπτα τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης, Τυνησίας, Μαρόκου και γενικότερα την άποστολή του 'Αρμοστή για τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης.

(στ) Έκτός από τις προτάσεις της για τη βελτίωση των εργασιών του 'Αρμοστή,¹⁶ μαζί με 13 άλλες χώρες, υπέβαλε στην τρίτη 'Επιτροπή σχέδιο απόφασης, άριθ. 2157 (XXI), ή όποια μεταξύ των άλλων ζητούσε από τον 'Αρμοστή του ΟΗΕ νά φροντίσει για μόνιμες λύσεις σε ό,τι άφορά τον επαναπατρισμό των προσφύγων και την άποκατάστασή τους στη χώρα, όπου βρήκαν άσυλο.¹⁷

'Υποστήριξε επίσης την απόφαση άριθ. 2052 (XX), ή όποια καλούσε όλα τά μέλη νά βοηθήσουν την εργασία του 'Αρμοστή για τους πρόσφυγες της Παλαιστίνης και έπείβαδυνε την άποστολή της 'Αρμοστίας στη Μέση 'Ανατολή μέχρι 30 'Ιουνίου 1969.¹⁸

Από τά παραπάνω διαγράφεται μιά σαφής αντιποικιακή θέση της 'Ελλάδας, που σε πολλές περιπτώσεις εκφράζεται όχι μόνο με μιά ενδοϊκή ψήφο κατά της άποικιοκρατίας αλλά και με μιά πιο δραστήρια μορφή είτε με την ύποβολή σχετικών προτάσεων, είτε με τη συνυποβολή όλόκληρων σχεδίων άποφάσεων. Η αντιποικιακή αυτή θέση της 'Ελλάδας αναφέρεται ειδικότερα τόσο στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσο και στη δημιουργία άνεκτων πολιτικών και κοινωνικοοικονομικών συνθηκών διαβίωσης των άποικιακών λαών ή των προσφύγων στις διάφορες χώρες. Για την επικήρηση τέτοιων άρχων δέν διατάζει νά συνεργάζεται και με χώρες του άνατολικού συνασπισμού, όπως λ.χ. με την Ούγγαρία.

13. Yearbook 1960, σσ. 357-359.

14. Στο ίδιο, σ. 360.

15. Yearbook 1968, σ. 529.

16. Documents, A/C.3/L.1029, A/C.3/L.864 και Yearbook 1960, σσ. 362-364, Yearbook 1961, σσ. 331-338, Yearbook 1962, σσ. 143, 360, Yearbook 1967, σ. 481.

17. Yearbook 1966 σσ. 401-405.

18. Yearbook 1965, σσ. 226-227.

9. Yearbook 1965, σ. 485 και DOC. A/C.3/L.1321, REV. 1, DOC A/6173.

10. DOC. A/C.3/L.1244 και Yearbook 1966, σ. 318.

11. Yearbook 1960, σσ. 468-469.

12. Yearbook 1961, σ. 708 και Yearbook 1964, σ. 324.

Τέλος, ἀπό τίς ἀποφάσεις πού εὐνόησε προκύπτει ὅτι ἡ Ἑλλάδα ὑποστηρίζει τήν ἐπέμβαση τοῦ ΟΗΕ στά θέματα τῶν προσφύγων καί τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν ἀποικιακῶν λαῶν καθώς καί τή συνεργασία τῶν δυνάμεων κατοχῆς μέ τά ἀρμόδια ὅργανα τοῦ Ὁργανισμοῦ γιά τό σκοπό αὐτό.

3. περιπτωσιακή πολιτική: συνέπεια καί ἀπόκλιση ἀπό τίς ἐπίσημα διακηρυσσόμενες θέσεις

Στά προηγούμενα ἀναφέρθηκαν ἐνδεικτικά μερικές σημαντικές ἀποφάσεις τῆς Γενικῆς Συνέλευσης τοῦ ΟΗΕ, οἱ ὁποῖες διαγράφουν κάπως τά πλαίσια μέσα στά ὁποῖα θά περίμενε κανεῖς νά κινηθεῖ ἡ Ἑλλάδα ἐκφράζοντας ἔτσι μιᾶ συμπεριφορά σύμφωνη μέ τίς δικές της ἐπίσημες διακηρύξεις καί πεποιθήσεις.

Οἱ περιπτώσεις πού ἡ Ἑλλάδα συμπεριφέρθηκε σύμφωνα μέ τίς παραπάνω ἀναφερθεῖσες γενικές διακηρύξεις δέν ἦσαν βέβαια λίγες. Ἐδῶ θά πρέπει νά διευκρινισθεῖ ὅτι μέ τόν ὁρο «σύμφωνη συμπεριφορά» δέν ἐννοοῦμε συμμόρφωση τῆς Ἑλλάδας σέ ὅ, τι ἀφορᾷ θέματα τῆς ἐσωτερικῆς της πολιτικῆς, ὅπως τά ἀνθρώπινα δικαιώματα, τά ὁποῖα τόσο ὡμά παραβιάσθηκαν κατά τήν περίοδο τῆς δικτατορίας (1967-1974). Ἐννοοῦμε τή στάση της ἀναφορικά μέ ἀποφάσεις πού ἔχουν σχέση μέ τήν πολιτική ἄλλων χωρῶν. Ἔτσι, ὅταν π.χ. ἀνέκυψε ἡ διαφορά ἀνάμεσα στή Νότια Ἀφρική καί τή Λιβερία, τήν Αἰθιοπία καί ἄλλες ἀφρικανικές χώρες σχετικά μέ τήν ὑπαρξή ἢ μή «ἐντολῆς» στό ἔδαφος τῆς Νοτιοδυτικῆς Ἀφρικῆς, ἡ Ἑλλάδα ὑποστήριξε ὅτι τό θέμα θά ἔπρεπε νά λυθεῖ ὄχι μέ διαπραγματεύσεις ἀλλά μέ προσφυγή στό Διεθνές Δικαστήριο.¹⁹

Ὡς πρός τό πρόβλημα τῶν φυλετικῶν διακρίσεων στή Νότια Ἀφρική, ὑποστήριξε τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1598 (XV), ἡ ὁποία κατεδίκασε τήν πολιτική τοῦ «ἀπαρτχάιντ» σάν κατάφωρη παραβίαση τοῦ καταστατικοῦ χάρτη τοῦ ΟΗΕ καί τῆς Παγκόσμιας Διακήρυξης τῶν Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων, καί κατέληγε ὅτι ἡ συνέχισή της ἔθετε σέ κίνδυνο τήν παγκόσμια εἰρήνην καί ἀσφάλεια.²⁰ Μέ τήν ἴδια συνέπεια ψήφισε τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1702 (XVI) πού ἦταν σχετική μέ τήν ἐγκαθίδρυση Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς γιά τή Νοτιοδυτική Ἀφρική, πού θά ἔπαιρνε μέτρα γιά τήν προοδευτική πορεία τῆς περιοχῆς πρός πλήρη ἀνεξαρτησία.²¹

Στό Οἰκονομικό καί Κοινωνικό Συμβούλιο πῆρε ἐννοική θέση πάνω στήν ἀπόφαση ἀριθ. 1164 (XVI), ἡ ὁποία καλοῦσε τή Γενική Συνέλευση νά ἀποφασίσαι γιά τήν ἐφαρμογή τῶν ἀποφάσεών της

ἀπό τήν Κυβέρνηση τῆς Νότιας Ἀφρικῆς. Τήν ἀπόφαση ἀριθ. 2142 (XXI) ἐπίσης πού κατεδίκασε τή φυλετική διάκριση καί τήν πολιτική τοῦ «ἀπαρτχάιντ» ὁποῦδήποτε ὑπῆρχε.²²

Μιά ἄλλη περίπτωση πού ἡ Ἑλλάδα συμπεριφέρθηκε σύμφωνα μέ τίς γενικές της διακηρύξεις, ἦταν ἡ ὑποστήριξη τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν Γιβραλτάρ, Ν. Γουίνεας, Φίτζι, Ἀντεν, Ν. Ροδεσίας, Ρουάντα Ουρουντι, Ταγκανίκας, Ναουρί, Ὁμάν, νήσων Φάλλαντ, πού ἦσαν κάτω ἀπό βρετανική διοίκηση κ.ἄ. Ψήφισε ἐπίσης τήν ἀπόφαση ἀριθ. 2395 (XXI-Π), ἡ ὁποία κατεδίκασε τόσο τήν ἄρνηση τῆς Πορτογαλίας νά ἐλευθερώσει τίς χώρες πού ἦσαν ὑπό τήν κηδεμονία της, ὅσο καί τήν παραβίαση ἀπό μέρους της τῆς ἑδαφικῆς ἀκεραιότητος ὀρισμένων ἀφρικανικῶν χωρῶν.²³

Παρακολουθώντας τήν πολιτική πού ἀκολούθησε ἡ Ἑλλάδα καί τή συμπεριφορά πού ἔδειξε σέ πολλές περιπτώσεις, παρατηροῦμε μιᾶ τάση γιά «διαφοροποίηση» ἢ «ἀπόκλιση» ἀπό τίς θέσεις πού εἶχαν γίνει δεκτές σάν «γενική πολιτική». Αὐτή ἡ «ἀπόκλιση» δέν συμβιβάζεται πάντοτε μέ τίς ἐπίσημες διακηρύξεις ἀρχῶν, πού ἔγιναν ἀπό τήν ἐλληνική ἀντιπροσωπεία σέ προηγούμενες Γενικές Συνελεύσεις τοῦ ΟΗΕ ἢ ἄλλα ὅργανα τοῦ Ὁργανισμοῦ καθώς καί τίς σχετικές ἀποφάσεις τῶν ὀργάνων αὐτῶν, τίς ὁποῖες ἡ ἐλληνική ἀντιπροσωπεία εἶχε ψηφίσει.

Ἡ «ἀπόκλιση» γίνεται φανερή εἴτε μέ μιᾶ «ἀρνητική θέση» ὡς πρός τό σχέδιο ἀπόφασης, πού θά ἐννοοῦσε κάποια λύση στό συγκεκριμένο πρόβλημα εἴτε μέ μιᾶ «ἀποχή» ἀπό τήν ψηφοφορία γιά τήν τελική ἀπόφαση ὡς πρός τό θέμα πού συζητήθηκε.

Ἡ διαπίστωση τῆς «ἀπόκλισης» πού ἀναφέρθηκε, ὅπως ἄλλωστε φαίνεται καί ἀπό τοὺς πίνακες τῶν παραθετούμενων στό κείμενο, δέν ἔχει τό χαρακτηριστή τῆς γενικότητος ἀλλά στηρίζεται στήν παρατήρηση ἑνὸς σημαντικοῦ ἀριθμοῦ σχετικῶν ἀποφάσεων τοῦ Ὁργανισμοῦ καί κατά συνέπεια ἔχει ἐνδεικτικό χαρακτήρα. Παράλληλα, γιά νά διαφανεῖ, ὅπως σημειώσαμε παραπάνω, ἂν οἱ ἐνδεχόμενες ἀλλαγές τῶν θέσεων τῆς ἐλληνικῆς ἀντιπροσωπείας στόν ΟΗΕ ἀκολουθοῦν τίς ἀλλαγές πού συνέβησαν στήν πολιτική ἡγεσία τῆς χώρας, γίνεται διάκριση τῶν ἀποφάσεων σέ τρεῖς περιόδους: 1960-63, 1964-66, καί 1967-68 πού ἀντιστοιχοῦν σέ τρεῖς σημαντικές κυβερνητικές μεταβολές. Εἰδικότερα: τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἔρευνας γιά κάθε μιᾶ περίοδο χωριστά εἶναι τὰ ἀκόλουθα:

19. *Yearbook* 1960, σσ. 468-469.

20. *Yearbook* 1964, σσ. 150-151 καί *Yearbook* 1963, σ. 467.

21. *Yearbook* 1961, σ. 466.

22. *Yearbook* 1966, σσ. 438-439, 447-448, 114-116 καί *Yearbook* 1965, σσ. 562-570, 574-576.

23. *Yearbook* 1968, σ. 803.

Α' Περίοδος 1960-63

Ἡ Ἑλλάδα ἀπέσχε ἀπὸ τὴν ψηφοφορία: γιὰ τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 1747 (XVI), ποὺ ἦταν σχετικὴ μὲ τὰ μέτρα ποὺ ἔπρεπε νὰ λάβει ἡ Διοίκηση στὴ Ν. Ροδεσία, τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 1755 (XVII), σχετικὴ μὲ τὸ λαὸ τῆς Ζάμπιας, τὴν ἀπόφαση ἀριθ. 1760 (XVII), ποὺ ζητοῦσε τὴν ἄμεση ἐφαρμογὴ τῆς ἀπόφασης 1747.²⁴ Σὲ ὅλες αὐτὲς τὶς περιπτώσεις ἡ «Διοίκηση» ἦταν ἡ Ἀγγλία καὶ οἱ ἀποφάσεις τῆς Γενικῆς Συνέλευσης στρέφονταν ἐναντίον τῆς. Ἡ Ἑλλάδα ἀπέσχε στὴ λήψη τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν πα-

ρὸλο ὅτι ἡ ἴδια εἶχε ἐρθεῖ σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν Ἀγγλία ὑπερασπίζοντας τὸν ἀγῶνα τῶν Κυπρίων, καὶ μάλιστα ζήτησε συμπαράσταση ἀπὸ πολλὲς ἄλλες χῶρες.

Ἐναντίον τῆς Ἀγγλίας στρέφονταν κι ἄλλες ἀποφάσεις, ὅπως: ἡ 1883 (XVII) καὶ 1889 (XVII), ποὺ καλοῦσαν τὴν Ἀγγλία νὰ ἐγκαταστήσει πλήρη ἀντιπροσωπευτικὴ κυβέρνησις στὸ ὑπὸ τὴν κηδεμονία τῆς ἀκόμη, τότε, ἔδαφος τῆς Ν. Ροδεσίας καὶ νὰ συγκαλέσει σὲ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ὅλα τὰ πολιτικὰ κόμματα τῆς ἴδιας χώρας.²⁵ Γιὰ τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς

24. Yearbook 1962, σσ. 480-481.

25. Yearbook 1963, σσ. 92-93, 490-491 καὶ Yearbook 1965, σσ. 614-615.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 1. Ψῆφοι Ἑλλάδας καὶ ΗΠΑ σὲ θέματα ἀποαποικιοποίησης καὶ ἀνθρώπινων δικαιωμάτων

(Περίοδος α')

Χρόνος	Ἀριθμὸς ἀπόφασης	Ἀντικείμενο ἀποφάσεων	Ἑλλάδα		ΗΠΑ				
			Ὑπέρ	Κατὰ	Ἀποχή	Ὑπέρ	Κατὰ	Ἀποχή	
1960	1514	Διακήρυξη γιὰ τὴν Ἀνεξαρτησία τῶν ἀποικιακῶν λαῶν	X						X
	1568	Ἀποδοκιμασία τοῦ ἀπαρτχάιντ στὴ Νοτιοδυτικὴ Ἀφρικὴ			X				X
	1596	Σύσταση Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸ θέμα τῆς βοήθειας πρὸς τὴ Νοτιοδυτικὴ Ἀφρικὴ	X			X			
	1607	Διασπορά πληροφοριῶν τοῦ ΟΗΕ στὶς ἀποικιακὲς χῶρες	X			X			
1961	1745	Εἰδικὴ πολιτικὴ ἐπιτροπὴ γιὰ τὴν ἐξέταση τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς στὴ Ν. Ροδεσία		X			X		
	1747	Χορήγηση ἀμνηστίας στοὺς πολιτικούς καταδίκους τῆς Ν. Ροδεσίας			X				X
	1755	Ἀνεξαρτησία γιὰ τὸ λαὸ τῆς Ζαμπάμπουε		X			X		
	1761	Καταδίκη κρατῶν ποὺ συναλλάσσονται μὲ τὴ Ν. Ἀφρικὴ		X				X	
1962	1807	Καταδίκη τῆς Πορτογαλίας. Ἐκτέλεση ἀπόφασης τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας			X			X	
	1819	Καταδίκη τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς τῆς Πορτογαλίας στὴν Ἀγκόλα			X			X	
1963	1883	Ἐγκαθίδρυση πλήρους ἀντιπροσωπευτικῆς διακυβέρνησης στὴ Ν. Ροδεσία			X				X
	1889	Εὐγκλησις Συνταγματικῆς Συνέλευσης στὴ Ν. Ροδεσία			X			X	
	1899	Λήψη μέτρων ἀπὸ κάθε μέλος ἢ συλλογικὰ κατὰ τῆς Ν. Ἀφρικῆς	X					X	
	1913	Λήψη μέτρων ἀπὸ τὸ Συμβούλιο Ἀσφαλείας γιὰ ἐξέταση τῆς πορτογαλικῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς			X				X
	1948	Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸ ἔδαφος τοῦ Ὀμάν	X						X
	1956	Ἐφαρμογὴ τῆς διακήρυξης γιὰ τὴν ἀπονομὴ ἀνεξαρτησίας στοὺς ἀποικιακοὺς λαοὺς	X					X	
	1970	Συνέχιση ἀναζήτησης πληροφοριῶν γιὰ τὰ ὑπὸ κηδεμονίαν ἐδάφη			X				X
	1972	Ἀπόλυση πολιτικῶν κρατούμενων στὸ Ἄντεν		X				X	
Σύνολο	18 ἀποφάσεις	6	4	8	2	9	7		

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 2. Ψῆφοι Ἑλλάδας καί ΗΠΑ σέ θέματα ἀποποικιοποίησης καί ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων

(Π ε ρ ί ο δ ο ς β)

Χρόνος	Ἀριθμός ἀπόφασης	Ἀντικείμενο ἀποφάσεων	Ἑλλάδα				ΗΠΑ	
			Ὑπέρ	Κατά	Ἀποχή	Ὑπέρ	Κατά	Ἀποχή
1965	2012	Ἀποχή Ἡν. Βασιλείου ἀπὸ τῇ μονομερῇ ἐφαρμογῇ τῆς διακήρυξης τῆς ἀνεξαρτησίας γιὰ τῇ Ν. Ροδεσία	X			X		
	2022	»	X			X		
	2024	»	X			X		
	2054A	Καταδίκη κρατῶν ποὺ συναλλάσσονται μὲ τῇ Ν. Ἀφρικῇ	X				X	
	2065	Ἀνεξαρτησία τῶν Νήσων Φάκκλαντ	X					X
	2066	Ἀνεξαρτησία τῆς νήσου Μαυριτίου	X					X
	2068	Ἀνεξαρτησία τῶν Νήσων Φίτζι	X			X		
	2072	Ἀνεξαρτησία τῆς Ἰσπανικῆς Σαχάρας	X					X
	2073A	Ἀνεξαρτησία καὶ ἀπόλυση τῶν καταδικῶν τοῦ Ὁμάν	X			X		
	2105	Καταδίκη παραβίασης τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀποικιακῶν λαῶν				X		
	2107	Καταδίκη τῆς πορτογαλικῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς	X		X	X		
	2112	Καταδίκη γιὰ τὴν ἄρνηση ἐφαρμογῆς τῆς ἀπόφασης περὶ ἀνεξαρτησίας τῆς Ν. Γουινέας	X					X
1966	2138	Ἀνεξαρτησία τοῦ λαοῦ τῆς Ζιμπάμπουε	X					X
	2151	Καταδίκη τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς ποὺ ἐφαρμόζεται ἀπὸ Ν. Ἀφρικῇ, Πορτογαλία, Ἡν. Βασίλειο	X					X
	2183	Ἀνεξαρτησία τοῦ Ἀντεν	X			X		
	2189	Καταδίκη τῆς πολιτικῆς τῶν Ἀρχῶν στὰ ὑπὸ κηδεμονία ἐδάφη	X				X	
	2202	Καταδίκη τοῦ ἀπαρχαίνε καὶ ὧσων ὑποστηρίζουν τῇ Ν. Ἀφρικῇ						X
	2226	Ἀνεξαρτησία τῶν Νήσων Ναουρί	X		X			X
	2227	Διακήρυξη ἀνεξαρτησίας καὶ ἐφαρμογῆς τῆς στοὺς λαοὺς τῶν Παπούα καὶ Ν. Γουινέας			X			X
	2228	Ἀνεξαρτησία τῆς Σομαλίας	X					X
	2229	Ἀνεξαρτησία τῆς Ἰσπανικῆς Σαχάρας			X			X
	2230	Ἀνεξαρτησία τῆς Ν. Γουινέας	X					X
	2238	Λήψη δημοκρατικῶν μέτρων ἀπὸ τίς Ἀρχές τοῦ Ὁμάν	X				X	
	Σύνολο	23 ἀποφάσεις	19	0	4	3	8	12

ή Ἑλλάδα δέν πῆρε μέρος στήν ψηφοφορία.

Ἡ Ἑλλάδα ἐπίσης ἀπό τήν ψηφοφορία γιά τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1879 (XVII), ἡ ὁποία κατεδίκασε τόν ἀποικιακόν πόλεμον τῆς Πορτογαλίας ἐναντίον τῆς Ἀγκόλας, τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1913 (XVIII), πού ζητοῦσε ἀπό τό Συμβούλιο Ἀσφαλείας νά ἐξετάσει ἀμέσως τό πρόβλημα τῶν ἐδαφῶν πού ἦσαν κάτω ἀπό πορτογαλική κηδεμονία καί τήν ἀπόφαση ἀριθ. 2107 (XX), πού «κατεδίκασε» τόσον τήν πορτογαλική ἀποικιακή πολιτική, ὅσο καί τήν ἐπίμονη ἄρνηση τῆς Πορτογαλίας νά συμμορφωθεῖ πρὸς τίς ἀποφάσεις τῆς Γενικῆς Συνέλευσης.²⁶

Σχετικά μέ τό νοτιοαφρικανικό πρόβλημα πού ταλάνιζε καί ταλανίζει ἀκόμα τό Διεθνή Ὁργανι-

σμό, ἡ Ἑλλάδα δέν πῆρε μέρος στήν ψηφοφορία γιά τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1899 (XVIII), ἡ ὁποία ἀποφάσισε τή διατήρηση τοῦ προβλήματος γιά τήν ἐπόμενη ἡμερήσια διάταξη. Ἡ ἀπόφαση αὐτή στάθηκε ιδιαίτερα σημαντική, γιατί ἐπέσυρε τήν προσοχή τοῦ Συμβουλίου Ἀσφαλείας στό θέμα τῆς Ν. Ἀφρικῆς καί πρότρεψε τά μέλη νά ἀπόσχουν ἀπό κάθε προμήθεια στρατιωτικοῦ ὕλικου ἢ πετρελαίου πρὸς τή Ν. Ἀφρική ἀλλά καί ἀπό κάθε ἐνέργεια πού θά παρεμπόδιζε τήν ἐφαρμογή τῆς παραπάνω ἀπόφασης.²⁷

Ἡ ἀπόκλιση ἀπό τή «γενική πολιτική» φθάνει στό ἀπόγειό της κατά τήν περίοδο αὕτη, ὅταν ἡ Ἑλλάδα ἐδῶσε ἄρνητική ψήφο σέ ἀποφάσεις πού στρέφονταν ἐν τούτοις κατά τῆς ἀποικιοκρατίας,

26. Yearbook 1963, σσ. 490-491, 92-93 καί Yearbook 1965, σσ. 614-615.

27. Yearbook 1963, σσ. 100-109, καί 466-467.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 3. Ψῆφοι Ἑλλάδας καί ΗΠΑ σέ θέματα ἀποποικιοποίησης καί ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων

(Περίοδος γ')

Χρόνος	Ἀριθμός ἀποφάσεως	Ἀντικείμενο ἀποφάσεων	Ἑλλάδα		ΗΠΑ		
			Ὑπέρ	Κατά	Ἀποχή Ὑπέρ	Κατά Ἀποχή	
1967	2248	Ἀνεξαρτησία τῆς Νοτιοδυτικῆς Ἀφρικῆς	X			X	
	2262	Κατάσταση τῆς ἀποικίας στή Ν. Ροδεσία	X			X	
	2270	Καταδίκη Πορτογαλίας καί τῶν συμμάχων της στό ΝΑΤΟ			X	X	
	2302	Ἀνεξαρτησία τοῦ Ὁμάν	X			X	
	2311	Σύσταση Ἐπιτροπῶν γιά διευκόλυνση τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἀποφάσεων τῆς Γεν. Συνέλευσης	X			X	
	2350	Ἀνεξαρτησία τῶν Νήσων Φίτζι	X			X	
	2353	Ἀνεξαρτησία τοῦ Γιβραλτάρ	X			X	
	2356	Ἀνεξαρτησία τῆς Γαλλικῆς Σομαλίας	X			X	
	2357	Ἀνεξαρτησία τῶν Παρθένων νήσων (ὑπό ἀμερικανική διοίκηση)			X	X	
	2379	Ἀπονομή ἀνεξαρτησίας στό λαό τῆς Ζιμπάμπουε	X			X	
	2383	Καταδίκη τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς τῆς Ν. Ἀφρικῆς, Πορτογαλίας, Ἡνωμένου Βασιλείου	X			X	
	2394	Καταδίκη τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς τῆς Ν. Ἀφρικῆς στή Ναμίμπια	X			X	
	2395	Καταδίκη τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς τῆς Πορτογαλίας στή Ν. Ἀφρικῇ	X			X	
1968	2396	Καταδίκη τοῦ ἀπαρτχάιντ ὡς ἐγκλήματος κατά τῆς ἀνθρωπότητας	X			X	
	2422	Ἐκκλήση γιά τή διαβίβαση πληροφοριῶν ἀπό τά ὑπό κηδεμονίαν ἐδάφη	X			X	
	2425	Καταδίκη τῆς ἐκμετάλλευσης τῶν ὑπό κηδεμονίαν ἐδαφῶν	X			X	
	2427	Καταδίκη τῆς μὴ ἐφαρμογῆς τῆς ἀποφ. 1514 (XV) ἀπό τίς ἀρχές τῆς Ν. Γουινέας			X	X	
	2429	Καθορισμός τοῦ τέλους τῆς ἀποικιακῆς ἐξάρτησης τοῦ Γιβραλτάρ	X			X	
	2439	Καταδίκη ὅλων τῶν κυβερνήσεων πού διατηροῦν σχέσεις μέ τή Ν. Ἀφρικῇ			X	X	
	2443	Ἐνδιαφέρον γιά τήν παραβίαση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων στά καταληφθέντα ἀπό τό Ἰσραήλ ἀραβικά ἐδάφη	X			X	
Σύνολο	20 ἀποφάσεις	16	0	4	0	6	14

ὅπως ἡ ἀπόφαση ἀριθ. 1745 (XVI) πού ζητοῦσε νά μελετηθεῖ ἀπό τήν Εἰδική Ἐπιτροπή, πού ἔδρευε ἐκεῖ, ἡ ἀνησυχητική κατάσταση, πού εἶχε δημιουργηθεῖ στό ἔδαφος τῆς Ν. Ροδεσίας,²⁸ καί ἡ ἀπόφαση ἀριθ. 1861 (XVIII) πού ζητοῦσε ἀπό τό Συμβούλιο Ἀσφαλείας νά λάβει τά ἀπαραίτητα μέτρα, τά ὁποῖα νά ἐξασφαλίζουν τή συμμόρφωση τῆς Ν. Ἀφρικῆς στίς ἀποφάσεις τῆς Γενικῆς Συνέλευσης. Ταυτόχρονα, ἡ ἀπόφαση ἐξέφραζε τή λύπη τῆς Γεν. Συνέλευσης γιά τὰ μέλη ἐκεῖνα, πού μέ τίς ἐνέργειές τους ἐνθάρρυναν τήν κυβερνήσεως τῆς Ν. Ἀφρικῆς νά συνεχίζει τήν πολιτική τῶν φυλετικῶν διακρίσεων.²⁹

Τέλος, ταυτίζοντας τή θέση της μέ τίς ἀποικιακές δυνάμεις ἡ Ἑλλάδα καταψήφισε τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1972 (XVIII), ἡ ὁποία πρότρεπε τήν κυβέρνησιν τοῦ Ἡν. Βασιλείου νά λάβει συγκεκριμένα μέτρα γιά τήν πολιτική ὁμαλοποίηση καί ἐξομάλυνση τῆς κατάστασης στό Ἀντεν,³⁰ ἐνῶ δὲν ἔλαβε κἄν

μέρος στήν ψηφοφορία γιά τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1724 (XVI), πού ἀναγνώριζε τό δικαίωμα αὐτοδιάθεσης καί ἀνεξαρτησίας στόν ἀλγερινό λαό καί καλοῦσε τὰ μέρη, δηλαδή τή Γαλλία καί τοὺς ἐκπρόσωπους τοῦ ἀλγερινοῦ λαοῦ, νά ἀρχίσουν μεταξύ τους διαπραγματεύσεις.³¹

Β' Περίοδος 1964-66

Κατά τή δεύτερη περίοδο, ἡ Ἑλλάδα σημείωσε ἀποχές στήν ψήφιση ἀποφάσεων, ὅπως οἱ ἀριθ. 2226 (XXI) καί 2227 (XXI), σχετικές μέ τήν ἀπελευθέρωση ἀπό τοὺς Ἀγγλους τῶν ἐδαφῶν τῶν Ναουζι, Παπούα καί Ν. Γουινέας,³² ὅσο γινόταν νωρίτερα, καθὼς καί ἡ ἀριθ. 2117 (XXI), πού ὑποβλήθηκε στήν Γενική Συνέλευση ἀπὸ τήν Τρίτη Ἐπιτροπὴ καί καλοῦσε ὅλες τίς κυβερνήσεις νά ἐντείνουν τὸν ἀγῶνα τους ἐναντίον τῶν φυλετικῶν διακρίσεων καί τῆς πολιτικῆς τοῦ ἀπαρτχάιντ.³³

28. Yearbook 1961, σ. 435.

29. Yearbook 1966, σσ. 543-548.

30. Yearbook 1963, σ. 452.

31. Yearbook 1961, σ. 435.

32. Yearbook 1968, σ. 569.

33. Yearbook 1966, σσ. 460-461.

Είναι όμως χαρακτηριστικό ότι σε αντίθεση προς την προηγούμενη περίοδο ή Ελλάδα υποστήριξε τις αποφάσεις αριθ. 2523 (XX) και 2183 (XXI) για την ανεξαρτησία του Άντεν. Οι αποφάσεις αυτές τόνιζαν την αγγλική εθύνη για την καθυστέρηση άπονομής της ανεξαρτησίας του.³⁴

Ψήφισε ακόμη την απόφαση αριθ. 2054 (XX), που καλούσε ορισμένα μέλη να παύσουν την εμπορική συνεργασία τους με τη Ν. Αφρική³⁵ και την απόφαση αριθ. 2105 (XX), ή οποία αναγνώριζε στους άποικιακούς λαούς τη νομιμότητα του αγώνα τους για την εξάσκηση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης και ανεξαρτησίας. Η τελευταία αυτή απόφαση, που υπήρξε πολύ προοδευτική, καλούσε τις δυνάμεις της άποικιοκρατίας να παύσουν να παραβιάζουν τα δικαιώματα των λαών που ζούσαν με τον ένα ή άλλο τρόπο κάτω από το ζυγό τους. Συνάμα καλούσε και τα κράτη-μέλη του Όργανισμού να δώσουν υλική και ήθικη βοήθεια στα εθνικά κινήματα απελευθέρωσης των άποικιακών λαών.³⁶

Γ' Περίοδος 1967-68

Στήν τελευταία χρονική περίοδο που εξετάζεται εδώ (1967-1968) μιá άποχή αναφέρεται στην απόφαση αριθ. 1807 (XVII), που κατεδίκασε για πολλοστή φορά τη συμπεριφορά της Πορτογαλίας ως αντίθετη στον Καταστατικό Χάρτη και ζητούσε από το Συμβούλιο Άσφαλείας να λάβει όλα τα μέτρα για να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση της Πορτογαλίας σ' ότι αφορούσε την Άγκόλα και τα άλλα εδάφη, που ήταν κάτω από την κηδεμονία της.³⁷

Άλλη άποχή αναφέρεται στην απόφαση αριθ. 2357 (XXII), που είναι σχετική με τη ζητούμενη ανεξαρτησία ενός μεγάλου αριθμού εδαφών μεταξύ των οποίων και οι Παρθένες Νήσοι που ήταν τότε ακόμη κάτω από την αμερικανική κηδεμονία.³⁸ Ανάλογη είναι και η απόφαση αριθ. 2427 (XXIII) για τη χορήγηση ανεξαρτησίας στη Ν. Γουινέα.

Τέλος, ή Ελλάδα δήλωσε άποχη για την ψήφιση της απόφασης αριθ. 2433 (XXIII), ή οποία κατεδίκασε τις κυβερνήσεις που συνέχιζαν διπλωματικές, πολιτικές, στρατιωτικές και άλλες σχέσεις με τη Ν. Αφρική και τη Ν. Ροδεσία και τις καλούσε να διακόψουν κάθε σχέση μ' αυτές.³⁹

4. διαχρονική εξέλιξη

Αν συγκρίνουμε τις τρεις περιόδους, θά παρατηρήσουμε (βλ. πίνακα 4) σημαντική εξέλιξη από τη

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 4. Ποσοστά %, ψήφων της Ελλάδας που δόθηκαν σε θέματα άποικιοποίησης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη συζήτηση στη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ

Χρονική Περίοδος	%, υπέρ	%, κατά	%, άποχή	N
1960-63	33,3	22,2	44,5	18
1964-66	82,6	00,0	17,4	23
1967-68	80,0	00,0	20,0	20
Σύνολο				61

μιá περίοδο στην άλλη σε ό,τι αφορά τη στάση της Ελλάδας πάνω σε θέματα άποικιοποίησης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στήν πρώτη περίοδο (1960-63) παρουσίασε άφ' ενός σημαντικό ποσοστό άποχης (44,4%), και άφ' έτερου μεγάλο ποσοστό άρνητικών ψήφων (22,2%) για αποφάσεις, οι οποίες βασικά εξέφραζαν τις άρχες που ή ίδια ή Ελλάδα είχε άποδεχθεί ή διακηρύξει σε άλλες περιπτώσεις.

Τά παραπάνω ποσοστά δείχνουν ίσως ότι ή πικρή έμπειρία του Κυπριακού Άγώνα εναντίον της Άγγλιας και των άλλων άποικιοκρατικών δυνάμεων δεν φαίνεται ν' άλλαξε σημαντικά τη στάση της Ελλάδας άπέναντι άκριβώς των δυνάμεων εκείνων, οι οποίες επί τόσα χρόνια άρνήθηκαν την ανεξαρτησία της Κύπρου.

Στη δεύτερη και τρίτη περίοδο άφ' ενός ημενίζεται ό αριθμός των άρνητικών ψήφων και μειώνεται πάνω από 50% τό ποσοστό των άποχών σε 17,4% και 20,0% αντίστοιχα για κάθε περίοδο, και άφ' έτερου αυξάνει τό ποσοστό των ενδοικών ψήφων που από 33,3% που είναι στην πρώτη περίοδο ανέρχεται σε 82,6% στη δεύτερη περίοδο και σε 80,0% στην τρίτη.

Η εξέλιξη αυτή μπορεί να έρμηνευθεί σάν μείωση του βαθμού άπόκλισης από τις διακηρυχθείσες άρχές και συνεπώς πιο κοντά στη «γενική πολιτική».

5. σύγκριση με τις ψήφους των ΗΠΑ και τις ψήφους που δόθηκαν για άλλα θέματα

Για να έκτιμηθεί καλύτερα ή εξέλιξη αυτή μέσα σε ρεαλιστικά πολιτικά πλαίσια, θά γίνει σύγκριση τόσο με τις ψήφους των ΗΠΑ για κάθε μιá περίοδο όσο και με τη στάση της Ελλάδας σε άλλα θέματα, όπως του άφοπλισμού και της άποστολής του ΟΗΕ στό Κογκό, που δέσποσαν επίσης στον ΟΗΕ κατά τη δεκαετία του 60.

Παρατηρώντας τον πίνακα 5 βλέπουμε ότι οι άποχές των ΗΠΑ αυξάνουν από 38,9% σε 52,3% στη δεύτερη περίοδο και 70% στην τρίτη, ενώ οι αντίστοιχες έλληνικές άκολουθούν αντίθετη πορεία, δηλαδή από 44,4% σε 17,4% και 20,0%. Η αύξηση των

34. Yearbook 1965, σ. 562 και Yearbook 1966, σ. 568.

35. Yearbook 1965, σσ. 111-113.

36. Στο ίδιο, σσ. 553-554.

37. Yearbook 1967, σσ. 416-417.

38. Στο ίδιο, σ. 688.

39. Στο ίδιο, σ. 694.

ἀποχῶν ἀκολουθεῖται ἀπό μείωση τῶν ἀρνητικῶν ψήφων. Τά ποσοστά τους κατεβαίνουν ἀπό 50,0%, σέ 34,7%, στή δεύτερη περίοδο καί σέ 30,0%, στήν τρίτη περίοδο. Ἡ ἀντίθετη πορεία τῶν ἐλληνικῶν θέσεων χαρακτηρίζεται ἀπό τήν παντελῆ ἀνυπαρξία ἀρνητικῶν ψήφων στή δεύτερη καί τρίτη περίοδο.

Συγκρίνουμεν ἡ στάση τῆς Ἑλλάδας μέ αὐτή τῶν ΗΠΑ παρουσιάζει μιὰ σχετική ἀπομάκρυνση, ἂν ὄχι ἀνεξαρτητοποίηση ἀπό τήν ἡγετίδα δύναμη, τουλάχιστο στά θέματα τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων. Ἐτσι, φαίνεται ὅτι ὅσο μικρότερη γίνεται ἡ ἀπόκλιση ἀπό «τῇ γενική πολιτική», τόσο μεγαλύτερη τείνει νά εἶναι ἡ ἀποδόσμευση ἀπό τίς ἐπιταγές τῆς συμμαχίας ἢ τοῦ ἰδεολογικοῦ συνασπισμοῦ, ὅπου ἡ Ἑλλάδα ἀνήκει.

Γιά τήν Ἑλλάδα, ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν ὑπῆρξε θεμιτῶδες ζήτημα ἐφαρμογῆς τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, ὅπως ἐπανειλημμένα ἔχει διακηρύξει. Στίς ἀρχές αὐτές ἀναμφισβήτητα ἡ Ἑλλάδα ἔχει κάποια παράδοση. Συνεπῶς σ' αὐτή τήν παράδοση, πῆρε πολλές φορές θέσεις μακριά ἀπό πολιτικές σκοπιμότητες. Ὁ παρακάτω πίνακας ἐπιβεβαιώνει τοῦτο ὥς ἕνα βαθμό.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 5. Ποσοστά % ψήφων Ἑλλάδας καί ΗΠΑ πάνω σέ θέματα ἀποποικιοποίησης καί ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων (1960-68)

Χρονική Περίοδος	Ἑλλάδα			ΗΠΑ		
	Ὑπέρ	Κατά	Ἀπο- χή	Ὑπέρ	Κατά	Ἀπο- χή
1960-63	33,3	22,2	44,4	11,1	50,0	38,9
1964-66	82,6	00,0	17,4	13,0	34,7	52,3
1967-68	80,0	00,0	20,0	00,0	30,0	70,0

Ἐδῶ ἴσως ξαφινάσει ἡ παρατήρηση ὅτι περί τό τέλος τῆς ἐξετάζομενης περιόδου, πού συμπίπτει μέ τά πρώτα χρόνια τῆς δικτατορίας, ἡ στάση τῆς Ἑλλάδας στόν ΟΗΕ δείχνει λιγότερο «φιλοαμερικανική» ἀπ' ὅτι φαίνεται νά ἦταν στήν ἀρχή τῆς δεκαετίας. Γιά τήν ἐξήγηση τοῦ φαινομένου αὐτοῦ μποροῦν νά παρατηρηθοῦν τά ἀκόλουθα:

α. Βασικά, ἀπό πλευρᾶς στατιστικῆς δεοντολογίας τό δεῖγμα τῶν ἀποφάσεων πού ἐμφανίζεται ἐδῶ ἐνδέχεται νά μήν εἶναι ἀπόλυτα ἀντιπροσωπευτικό.

β. Ἀν δεχτοῦμε ὅτι τό δεῖγμα εἶναι ἀντιπροσωπευτικό, τότε ἡ ἀλλαγή αὐτή ἐνδέχεται νά ὀφείλεται στό γεγονός ὅτι στά πρώτα χρόνια τῆς δικτατορίας ἡ τότε κυβέρνηση ἴσως ἤθελε νά ἐπιδείξει μιὰ στάση «ἀνεξαρτησίας», ἡ ὅποια θά τῇ διευκόλυνε στίς οὐσιαστικές παραχωρήσεις πού ἤθελε νά κάνει στό Κυπριακό καί σέ ἄλλα θέματα.

Βέβαια, ἡ περίοδος εἶναι πολύ μικρή, καί δέν μπορεῖ νά χαρακτηρίσει κανεῖς ὁλόκληρη τήν ἐξω-

τερική πολιτική τῆς δικτατορίας στόν ΟΗΕ. ἂν δέν ἐξετάσει ὁλόκληρη τήν ἐπταετία σέ σχέση μέ τήν προηγούμενη ἢ τήν ἐπόμενη περίοδο.

γ. Ἐξ ἄλλου, δέν θά πρέπει νά διαφύγει τήν προσοχή τοῦ ἐρευνητῆ τῆς περιόδου αὐτῆς τό γεγονός τοῦτο: ὅτι σέ μιὰ ἐποχή, πού χαρακτηρίζεται ἀπό τό τέλος τῆς ἀποικιοκρατίας καί τήν ἐναρξή διαλόγου καί προσέγγισης μεταξύ τῶν δύο μεγάλων ἰδεολογικῶν συνασπισμῶν, ἡ Ἀμερική δέν φαίνεται νά ὑπῆρξε τόσο πιεστική πάνω στίς χώρες πού τελοῦσαν κάτω ἀπό τή δική της ἰδεολογική, πολιτική καί οικονομική ἐπιρροή. Ἐτσι, ἄφηνε περιθώρια ἐλευθέρης ἔκφρασης κατὰ τήν ψηφοφορία στά Ἠνωμένα Ἐθνη καί μάλιστα πάνω σέ κάπως «ἀνώδυνα» θέματα, ὅπως ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν καί τά ἀνθρώπινα δικαιώματα.

Πραγματικά, ἂν συγκρίνουμε τή στάση τῆς Ἑλλάδας στά θέματα αὐτά μέ ἐκείνη πού τήρησε σέ περισσότερο «πολιτικά» θέματα, ὅπως τό ἀφοπλισμοῦ καί τῆς ἀποστολῆς τοῦ ΟΗΕ στό Κογκό, βλέπουμε (πίνακας 6) ὅτι τά ποσοστά τῶν ἀποχῶν ἢ τῶν ἀρνητικῶν ψήφων συμβαδίζουν μέ αὐτά τῆς Ἀμερικής. Εἰδικότερα, γιά τήν ἀποστολή τοῦ ΟΗΕ στό Κογκό, πού ὡς γνωστό τήν προώθησαν ἡ Ἀμερική καί τό ΝΑΤΟ, ἡ Ἑλλάδα ἔδωσε τό ἴδιο ποσοστό εὐνοϊκῶν ψήφων ὅσο καί οἱ ΗΠΑ. Ὡς ἕνα βαθμό ἡ στάση τῆς Ἑλλάδας στό θέμα αὐτό ἐπηρεάστηκε προφανῶς καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ὑπῆρχαν ἄρκετοί Ἕλληνες στό Κογκό (ὅπως ἄλλωστε καί στή Ροδεσία καί τή Νότια Ἀφρική), καί ἡ παρουσία τοῦ ΟΗΕ θά ἦταν ὁποσδήποτε ἐγγύηση γιά τήν ἀσφάλειά τους.

Στά θέματα τοῦ ἀφοπλισμοῦ ἐμφανέστατα συμβάδισε μέ τήν Ἀμερική, ἡ ὁποία υποστήριζε τό γενικό καί πλήρη ἀφοπλισμό. Ἡ τυφλή ὁμως ὑπακοή στά κελεύσματα μιᾶς μεγάλης Δύναμης, ὅπως οἱ ΗΠΑ, καί τό ἰδεολογικό συνασπισμό στόν ὁποῖο ἀνῆκε, ὁδήγησε τήν Ἑλλάδα ἂν καί μὴ πυρηνική χώρα νά καταψηφίσει μαζί μέ τίς ΗΠΑ τήν ἀπόφαση ἀριθ. 1653 (XVI), ἡ ὁποία διακρίνυσε: «Ἡ χρήση πυρηνικῶν ὀπλῶν εἶναι ἀντίθετη πρός τό πνεῦμα, τό γράμμα καί τοὺς σκοποὺς τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν καί σάν τέτοια (ἀποτελεῖ) παραβίαση τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη. Ἡ χρήση τῶν πυρηνικῶν καί θερμοπυρηνικῶν ὀπλῶν... εἶναι ἀντίθετη πρός τοὺς κανόνες τοῦ Διεθνoῦς Δικαίου, τίς ἀρχές τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καί ἀκόμη ἐναντίον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.»⁴⁰

Ἐπίσης, ἀκολουθώντας προφανῶς τήν ἀμερικανική πολιτική δέν υποστήριξε τή Συμφωνία ἡ ὁποία ἀνάμεσα στ' ἄλλα ἐξομοίωσε τίς ὑπόγειες πυρηνικές δοκιμές μέ αὐτές στήν ἀτμόσφαιρα, στό διάστημα καί στό βυθό.⁴¹

40. Yearbook of the UN, 1961, σ. 30.

41. Yearbook of the UN, 1962, σσ. 21 καί 23-25.

ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 6. Ποσοστά %, ψήφων Ἑλλάδας καὶ ΗΠΑ σέ θέματα ἀποπλισμοῦ, ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ ἀποστολῆς τοῦ ΟΗΕ στό Κογκό

Θέματα	Ἑλλάδα				ΗΠΑ			
	N	Υπέρ	Κατά	Ἀποχή	Υπέρ	Κατά	Ἀποχή	
1. Αὐτοδιάθεσης καὶ ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων	61	67,2	6,5	26,3	8,2	37,7		
2. Ἀποπλισμοῦ	13	30,7	46,2	23,1	23,1	46,2	30,7	
3. Ἀποστολῆς τοῦ ΟΗΕ στό Κογκό	7	85,7	00,0	14,3	85,7	00,0	14,3	

6. ἀνακεφαλαίωση καὶ μερικά συμπεράσματα

Α. Στά προηγούμενα σκιαγραφήσαμε σέ ἄδρές γραμμές μερικές βασικές θέσεις τῆς ἑλληνικῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, ὅπως αὐτές ἐκφράστηκαν μέσα στόν Ὅργανισμό τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.

Εἰδικότερα, ἀναλύθηκαν οἱ θέσεις τῆς Ἑλλάδας κατὰ τήν ψηφοφορία πάνω σέ θέματα, ὅπως τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καὶ ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν στήν περίοδο 1960-68.

Παραμένει βέβαια τό ἐρώτημα πῶς καὶ γιατί ἡ Ἑλλάδα ἀκολούθησε τή μία ἢ τήν ἄλλη τακτική. Πολύ περισσότερο πῶς καὶ γιατί ἔγιναν «ἀποκλίσεις» ἀπό τή διακηρυχθεῖσα «γενική πολιτική». Π.χ. ἀπό τήν Ἑλλάδα δέν θά περίμενε κανεὶς νά ὑποστηρίξει τή νοτιοαφρικανική ἢ πορτογαλική ἢ βρεταννική ἀποικιοκρατική πολιτική ἀπὸ τή στιγμή πού οἱ Ἕλληνες ἀντιπρόσωποι στόν ΟΗΕ ἀποδοκίμαζαν τήν πολιτική αὐτή στίς ἐπίσημες δηλώσεις τους. Στήν ψηφοφορία σέ συγκεκριμένα θέματα συχνά ἐκδηλώθηκε ἂν ὄχι μιὰ ἀνοιχτή συμπάραταξη, πάντως μία πολιτική «ἀνοχῆς», πού ἐκδηλωνόταν κυρίως μέ «ἀποχές».

Εἶναι γεγονός βέβαια ὅτι ὁ ἀνταγωνισμός μεταξύ Ἀνατολῆς καὶ Δύσης «πολιτικοποίησε» θέματα, ὅπως οἱ φυλετικές διακρίσεις στή Ν. Ἀφρική, ἡ αὐτοδιάθεση τῶν λαῶν κ.ά. Καί, ὅπως φάνηκε ἀπό τὰ προηγούμενα, σέ πολλὰ ἀπ' αὐτά ἡ Ἑλλάδα δέν ἀκολούθησε ἀνεξάρτητη ἢ οὐδέτερη πολιτική.

Κατά πόσο ἡ Ἑλλάδα μπορούσε νά ἀποφύγει τήν ἀμερικανική ἐπιρροή εἶναι ἓνα πολυδιάστατο ἐρώτημα, πού δέν ἐξετάζεται ἐδῶ.

Ἐκεῖνο πού ἡ μικρή τοῦτη ἔρευνα ἔδειξε εἶναι ὅτι οἱ μικρότερες χώρες δέν εἶναι πάντοτε ἐλευθερες νά ἀποφασίζουν ἀκόμη καὶ μέσα στόν ΟΗΕ, ἰδίως ὅταν εἶναι μέλη ἐνός ἰδεολογικοῦ συνασπισμοῦ. Φάνηκε ἀκόμη ὅτι οἱ κυβερνήσεις ἄλλα μπορεῖ νά διακηρύσσουν καὶ ἄλλα νά πράττουν σέ δεδομένη στιγμή γιά λόγους, πού δέν ἐξετάζουμε ἐδῶ.⁴²

42. Βλ. Joseph Frankel, *The Making of Foreign Policy: An Analysis of Decision Making* (London: Oxford University Press, 1963), σ. 2.

Σημειώνουμε μόνο τήν παρατήρηση τοῦ καθηγητῆ Vernon van Dyke, ὁ ὁποῖος ἀναλύοντας τή συμπεριφορά τῶν μελῶν τοῦ ΟΗΕ συμπεραίνει ὅτι αὐτή ἐπηρεάζεται ἀπό τό τί ἐπιδιώκει κάθε μέλος νά ἐπιτύχει μέσα στόν Ὅργανισμό τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν.⁴³

Β. Σέ ὅτι ἄφορᾷ τή συσχέτιση τῶν ἐσωτερικῶν πολιτικῶν ἀλλαγῶν μέ τήν ἀσκηση τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς ἔχει ὑποστηριχθεῖ ὅτι δέν ὑπῆρξαν ριζικές ἀλλαγές στήν ἐξωτερική πολιτική τῆς Ἑλλάδας πού νά ὀφείλονται στή μεταβίβαση τῆς ἐξουσίας ἀπό τοὺς συντηρητικούς στοὺς φιλελεύθερους, κτλ.⁴⁴

Τοῦτο ἰσχύει βασικά γιά τήν πρὶν ἀπὸ τό 1960 περίοδο. Καί στήν περίοδο πού ἐξετάσαμε ἐδῶ δέν μπορεῖ νά ὑποστηριχθεῖ ὅτι παρατηρήθηκε ἀναπροσανατολισμός τῆς ἐξωτερικῆς μας πολιτικῆς. Οὔτε κἂν ἄλλαγή τακτικῆς ἢ μεθόδων. Στά θέματα ὅμως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καὶ τῆς ἀποποικιοποίησης, σέ σύγκριση μέ ἄλλα θέματα, ὅπως τοῦ ἀποπλισμοῦ, ἔγιναν μερικά διστακτικά βήματα γιά ἀνεπηρέαστη ψηφοφορία. Ἐκφράζονταν βέβαια μιὰ τάση. Ἡ τάση αὐτή γιά ἀνεξαρτητοποίηση πέρασε ἀπό τρεῖς φάσεις πού ἀντιστοιχοῦν στίς ἀλλαγές στήν πολιτική ἐξουσία, πού μνημονεύσαμε παραπάνω.

Ἔτσι ἡ πολιτική μεταζῶν τοῦ «μὴ ἐπιτρεπτοῦ» καί τοῦ «μὴ ἐφικτοῦ» πού χαρακτηρίζε τὴ δεκαετία τοῦ '50 ἔγινε προσπάθεια νά εἶναι ἐλεύθερη ἔκφραση «συμμάχου» ἄλλ' ὄχι «δορυφόρου». Περὶ τὰ μέσα τῆς δεκαετίας, τόνισθηκε ὅτι ἡ ἐκπλήρωση τῶν ὑποχρῶσεων θά πρέπει νά συνδυάζεται καὶ μέ τήν ἱκανοποίηση τῶν ἐπιδιώξεων τῆς χώρας μέσα στή Συμμαχία.⁴⁵

Ἐξ ἄλλου, περὶ τὰ τέλη τῆς περιόδου «διακηρύχθηκε» ὅτι ἡ ἐθνική πολιτική δέν μπορεῖ νά ἐλέγχεται μέ βάση τήν ἰδεολογική ὁρθοδοξία πού ἐπιβάλλει τό πλαίσιο μιᾶς συμμαχίας.⁴⁶ Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ συνέπεια ἢ μὴ στὴ διακήρυξη αὐτή, πρέπει νά σημειωθεῖ ὅτι οἱ λόγοι πού τὴν ὑπαγόρευαν δέν εἶναι ἄσχετοι τόσο μέ τήν καταδική τῆς σοβιετικῆς ἐισβολῆς στήν Τσεχοσλοβακία τό 1968, ὅσο καὶ μέ τήν προσπάθεια τῆς δικτατορίας ν' ἀποσεισεῖ τίς κατηγορίες ὀρισμένων συμμάχων τοῦ ΝΑΤΟ γιά κατάφωρη παραβίαση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καί τὴ συνέχιση τοῦ στρατιωτικοῦ καθεστώτος στήν Ἑλλάδα.

43. Vernon van Dyke, *International Politics* (New York: Appleton Crofts, 1966), σ. 429 καὶ Clark M. Eichelberger, *United Nations: The First Twenty Years* (New York: Harper and Row Publishers, 1965), σ. 160.

44. Βλ. Theodore Coulombis, *Greek Political Reaction to American and NATO Influence* (New Haven: Yale University Press, 1966), σ. 190 καὶ Bruce M. Russett, *Trends in World Politics* (New York: The Macmillan Co., 1965), σ. 68.

45. Βλ. Coulombis, *ὁ. παρ.*, σ. 174.

46. GAOR, 1968, σ. 21.